

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

..... APARE DUMINECA .....

Prețul abonamentului:	Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:
Pe un an . . . . . 160 Lei		Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei.
Pe jumătate de an . . . . . 80 "		
Pe un pătrar de an . . . . . 40 "		
Un număr . . . . . 3 Lei.		
Pentru străinătate pe un an . . . . . 260 Lei.		

Contribuțiile religiei la formarea sociologiei.

De: C. Rudnean.

A trebuit mult sociologiei până s'a constituit ca știință, științele au contribuit la înțelegerea ei. Cercetările sociologice din ultimul timp conțin date prețioase cu privire la religiile diferitelor popoare. S'au studiat fenomenele religioase ale popoarelor, cu anumite tendițe, — s'a ținut seamă de cel mai important factor din viața umanității de: **religie**.

Religiile au fost considerate în toate timpurile ca manifestări spirituale superioare, cari ating idealul suprem: *Divinitatea*. Datorită lor omul s'a spiritualizat mereu și a ajuns până la cunoașterea lucrurilor supreme din lume.

Viața mistică a popoarelor a făcut ca să se nască religiile superioare ale umanității. Toate actele religioase începând dela cele mai primitive până la ale creștinilor de azi au fost amănunțit cercetate.

Câțiva sociologi de seamă studiază manifestările religioase ale popoarelor pe cari noi cu un termen nepotrivit le numim „primitive” dar acărora viață religioasă e destul de intensă, dacă ele n'au ajuns la gradul de religie creștină, să datorește izolării lor și a unui mediu prea păgân — credem însă că misionarismul creștin își va da roadele sale. Contribuțiile sociologilor: *Lévy-Bruhl* „*Les fonctions mentales dans sociétés primitives*” și „*La Mentalité primitive*,” *René Maunier*: „*Recherches sur le échanges rituels en Afrique du Nord*” (Anné sociologique, nouvelle série, II 1927) și „*Introduction a la Sociologie*”, sunt de natură de a ne arăta că popoarele în trecutul lor n'au fost izolate de ideea divinității.

O literatură sacră a fost dezgropată din diferitele părți. Descoperirile arheologice din Egipt, a diferitelor temple și morminte, a făcut ca în-

vățații egiptologi să constate viața tainică a *religiei egiptene*. *Arheologia* în ultimul timp numai poate să se dispense de *religie*, la tot pasul întâlnește arheologul în Mesopotamia, China, Tibet, Japonia, o civilizație cu un substrat religios. Istoria religiilor își are un loc bine fixat în toate domeniile vieții noastre culturale.

Omul prin gândul credinței religioase a intrat în imperiul universalității... el și-a pus la contribuție rațiunea, sentimentul și voința, pentru cel mai nobil lucru din lume: pentru *cu* *noașterea și contemplarea* divinității.

Studiul comparativ al religiilor, ne arată ființa religiilor și mersul general dealungul miilor de ani, cu ajutorul acestui studiu putem să precizăm mai bine locul creștinismului în istoria lumii.

Creștinismul astfel studiat ne apare ca o putere de viață, ca o lumină care strălucește în întunec, ca cel mai superior ideal, dintre toate ideile umane, e spiritualismul atins în cel mai înalt grad, prin viața și moartea lui Iisus Christos.

Religiile își au caracteristicile, întemeietorii și cărțile lor sfinte: hinduismul își are „*Vedele*” nemuritoare, buddhismul consideră pe *Dhamma*, ca un învățător suprem al adevărului, în *Zend Avesta* găsim legea lui *Vohn-Mano*, în *Coran*, îl găsim pe *Mohammed* și întreaga sa învățătură, *Coranul* e „cartea trimisă din ceriu”, pentru regenerarea poporului său. Deasupra tuturor plutește „*vestea cea nouă*” lumina luminelor înțelepciunea divină: *Iisus Christos*!!

Cercetătorii harnici ai istoriei religiilor, au găsit unele corelațiuni intime între diferite religii — religia creștină are însă o notă originală — ea este formată din atâtea idei nobile, divine, încât ni e cu neputință să nu mărturisim, că atunci când omenirea se zbătea între întunec și lumină a apărut *Lumina Lumii, Mântuitorul*

nostru Iesus Christos! El a transformat inerția sufletească într-o energie sufletească latentă, schimbând senzul vieții, în direcția virtuții și a dragostei creștine.

Originile creștinismului nu trebuie să le căutăm în diferite religii anterioare, nici chiar în religia iudaică, după care Iesus Christos e „figură apocaliptică” o afirmație categorică a lui *Loisy*. Nu credem! pentru că și *Harnack* are concepții cu mult mai apropiate de „realitatea creștinismului”. Creștinismul, a însemnat apariția lui Iesus Christos, propovăduitorul unor idei noi, valoarea spirituală a ideilor creștine e mai mare decât a tuturor celorlalte religii — celelalte religii au avut întemeietori, „oameni inițiați” inspirați, — dar n'au avut „oameni divini”. „Dumnezeul Om” apare în creștinism ca o faptă istorică primordială. El a pogorît pe pământ bunătatea, adevărul, dragostea, frumosul. Iesus Christos răspândește razele binefăcătoare pe țărmurile Genezaretului, la apa Iordanului și 'n toate părțile pe unde se duce. Creștinismul e o apariție nouă a vieții religioase. Nouă e rugăciunea „Tatăl Nostru”, nouă e predica de pe munte, nouă sunt parabolele ce le spune poporului. Toate acestea constituiesc podoaba sublimă gândirii creștine.

Mântuitorul Lumii propovăduiește viața creștină în esența ei — aceia cari-l urmează caută ca să fie în deplină armonie cu cele spuse de *El*.

Creștinismul s'a arătat cu totul nou, față de cultura greco-romană, el e independent de multiplele influențe pe cari unii critici i-le atribue. E drept că evang. Ioan ne vorbește despre „logos”, dar „logosul” evang. Ioan e **creștin**.

Creștinismul strălucește pe lângă toate religiile lumii, și aceia cari caută să-i nege valoarea, se înșală amar, pentru că negând creștinismul negă divinitatea creștină, negă totodată și capod'operile culturii umane!!

Există în creștinism o muzică divină, deplin armonioasă, ea trebuie simțită și atinsă — atunci științele însăși vor progresa mai mult!!!

Mijloace a-le fericirii temporale și veșnice.

De preotul: **Sinesiu Bistreanu.**

III.

Omenimea e împărțită în două tabere. Sunt adecă oameni crescuți cu adevărat suflet, cum întâlnim aci pe evangelistul și apostolul Ioan, și iarăș oameni crescuți ușuratic, desmerdător, sătul de poftele lumești, cum bunăoară era femeia Maria Magdalena.

Și mai 'nainte de a se înfățișa Iesus ca om pe pământ cu legea sa dumnezească, omenimea — deși păgână să nevoia a statornici — moralitatea ca temei al fericirii omului.

Acum să ne întrebăm: cine devine fericit aici și 'n viața vecinică?

Cred eu, că deplin fericit și scutit de umilințe, rușine și dejosire e acela care trăește în curățenie și carele nu se abate dela poruncile și povețele Mântuitorului; iar ca să nu ne dejosim vr'odată în vrednicia de oameni întregi, e lipsă să fim crescuți d'acasă și obișnuți la viața morală, la omenie și temere de Dumnezeu.

Cel crescut astfel, are parte de dar dumnezeesc; peste un astfel de om se revarsă farmecul și frumseța unei curate junete, că e pururea sănătos, îndestulat cu ceace Dumnezeu ne dă și ajunge în continuă atingere vesel copilărească și strâns legată cu dumnezeirea. Un astfel de om, fie rugându-se, fie cuminecându-se, se va încredința că e aproape de Dumnezeu; a câștigat liniște sufletească, e om fericit.

Căci s'o știe tot natul, că celce a câștigat darul dumnezeesc de a deveni tată, are să considere copilașul său ca pe o comoară, ca pe un neprețuit bun, ca o deosebită cinste; căci un fiu bun numai un tată bun trebuie să aibe.

Să ne amintim din istoria vechilor Romani, de vrednica patriciană Cornelia, mama Grahilor; căci ea, ca femeie, atâta stăruință folosește întru creșterea celor doi feciori, că ei devin cu timpul cei mai conștiințioși apărători și sprijinitori a drepturilor plebeului roman.

Sunt bune și de dorit averi și diregătorii înalte, însă copii buni sunt o avere cerească, o mângâiere și binecuvântare dela Dumnezeu, ca Iesus zice într'un loc: „*Oricine va primi pe unul din acești mici întru numele meu, pe mine mă primește.*”

Un tată și o mamă roagă totdeauna pe Dumnezeu, ca să le susțină copilașii întregi și sănătoși; iar de le-a răposat vreunul, și atunci sunt rugători ca să învrednicească copilașul răposat a vedea fața dumnezeescului Tată, ca să câștige fericirea vecinică.

Apostolul Pavel scrie: „*Voi părinților, nu întârânați copiii voștri spre mânie, ci îi creșteți în învățătura și îndemnul Domnului!*” Efeseni 6. 4.

Că fiecare tată s'o știe, că întâiele învățături, impresii, îndemnuri și exemple, rămân mult imprimare în sufletul copilașului, și-l povățuesc adesea pentru întreaga viață, fie că sunt acelea bune ori rele. Aceștia au potriveală cu tăietura ce o creștam în trunchiul unui arbore tiner, cari, creștături, cresc dimpreună cu trunchiul; iar cu

cât arborele a crescut în înălțime și grosime și creștătura devine mai largă, mai mare.

Ingrijiiți deci de creșterea copiilor voștri! Licurg marele legiuitor spartan, a orînduit ca cetățenii orașului să se adune într-o anumită zi în piață, și acolo el adusesese cu sine și doi câni, dintre cari unul era dresat a vâna, adecă obișnuit ca prin muncă să-și câștige hrana, iar cel al doilea era dădat la lenevire și mânca de-a gata, ceea ce i-se punea înainte în blid, și să odihnească lângă cuptor. Aduse un iepure viu și un blid cu legume. Cănele dresat nu luă în seamă blidul ci o porni cu stăruință să prinză iepurele, pe când cel leneș să puse agale pe lângă blidul cu legume.

Așa-i și cu copilașii; fiți deci cu grijă!

Un învățător sătesc, primind copii la școală, avea îndătinarea să spună părinților următoarele sfaturi: „Singur nu voiu putea trage, vă îndemn deci: se trageți și voi dimpreună cu mine! Vrea adecă să le dea să'nțeleagă, că și părinții acasă să se silească a-și crește bine copii. Și apoi le mai zicea: „Și de trageți cu mine, grijiiți să nu trageți îndărăt, trăgând eu înainte!“ Și a treia vorbă așa era: „Mai bine aduceți-mi copii cu puțină creștere, decât rău nărăviți!“

Acel dascăl cuminte și cu pățanie vrea să ne spună ca să nu desmerdăm prea mult copiii, să nu le dăm voie nehotărîtă; iar mai ales să ne păzim a le da rele exemple.

Cunoscusem într-o vreme p'un vechiu magistru de violină, adecă un maestru pricepător de instruat la laută. Acesta zicea adesea: De mi se aduce un tiner care n'are de fel cunoștința muziceii, cer dela tatăl său o sumă neînsemnată, iar de-mi vine la mână un tiner care se laudă că a încercat o leacă la violină cer împătrită sumă, că e rău nărăvit.

Se istorisește, că era un tată care avea un unic copilaș și d'aceea îl alinta, îl desmerda, îi lăsa voie liberă în toate, și de comitea vreo ștregărie, o ierta fără pic de dojană, ba ajunsesese pân'ce plătia cu bani mulți neghiobiile copilului. Urmarea a fost, că devenind fecior junelaș, ajunse hoț și folomocar (aprinzător cu foc) așa că e crunt bătut și aruncat în temniță. Fugind din închisoare, hoinărește prin codru și devine spaima aretului prin jăfuirile sale. Hoinărind astfel, îl ajunge dorul de tatăl său și îi trimite vestea că bătrânul să vină în cutare codru, că acolo are să-l întâlnească. Merge bătrânul și observându-și feciorul atât de sălbăticit, îi zice: „Băiat denaturat ce ești, m'ai dat de ocară întregii țări, și oare asta e răsplata că te-am crescut? Fecioru încrunțat la față îl agrăește răstit: „Vezi stejarul cel gros din'nainte-ți, în-

cearcă și îndoindu-l să-mi faci un cerc din el!“ Bătrânul îi zice: „Ești un nebun când aștepti ca dintr'un stejar atât de gros să-ți alcătuesc un cerc!“ Zice fiul său. „Fă dar din tufișorul din dreapta-ți un cerc!“ „Asta mai merge că e tinerel și-i ușor de îndoit!“ răspunde bătrânul. „Vezi tată vitreg ce-mi erai, că tată adevărat nu mi-ai fost, și mai bine osândește-te pe tine și ușurătatea minții tale, că n'ai fost vrednic de a fi numit tată!“

Ca să sfârșesc cu povata mea, aș mai sfătui copiii ca să fie mulțămitori și cu recunoștință față de bunii lor părinți, că neprețuit bine le-a pricinuit cu creșterea, îngrijirea, nutriment și îmbrăcăminte; iar la vreme de neputințele din bătrânețe. să le răsplătiți cuviincios.

Fiica să nu se supere pentru strictetea mamei, că tot ea va fi în câștig; soarta nimăruia nu e știință și: răul încă își are partea se cea bună.

Vă sfătuesc, vă conjur: urmați creșterii și vieții evanghelistului și apostolului Ioan, ca să nu ajungeți umilința Mariei Magdalenei.

În fine, oricum se va desvolta fiecăruia pe-ripetiile vieții, cu toți însă să nizuim într'acolo, ca Tatăl ceresc să ne primească în cuvintele evanghelistului Mateiu: „*Bine slugă bună și credincioasă*“ . . . . . 25. 31.

Câteva cuvinte referitoare la bibliotecii.

de Iosif Câmplanu preot.

Cu ocaziunea congresului „Astrei“, ținut în primăvara anului acesta la Sibiu, s'au desbătut cu mult zel chestiunea culturalizării masselor poporului român. „*Să cultivăm poporul*“ a fost strigătul unanim al tuturor aceloră, cari înțeleg rostul vremurilor de azi.

În chestiunea națională și politică, poporul român și-a ajuns o bună parte a năzuințelor sale milenare prin întregirea Neamului, în urmarea jertfelor aduse de eroii și martirii nenumărați ai acestui neam, acum ne revine nouă, celor ce am ajuns această epocă mare și fericită, să îndeplinim opera misiunii poporului român ce i-a fost menită atunci, când strămoșii noștri Romani ne-au așezat pe aceste plaiuri binecuvântate de Dumnezeu.

Biserica și școala au fost aceia, care au știut să conducă poporul românesc în așa chip, ca el să treacă neînvins prin toate primejdile ce-l năvăliseră de atâtea ori în cursul veacurilor și tot biserica și școala e chemată și acum, să îndeplinească și să desăvârșiască și opera culturalizării masei poporului nostru. Statul, ca

instituție chemată să conducă și să provadă neamul cu cele trebuincioase, va da școlile necesare pentru progresul cultural, dar nu o va putea face în așa măsură, cum o cer recerințele momentane și prin urmare iată-l din nou avizat la sprijinul ce îl poate da biserica prin preoții-me ei.

În acest scop înalt și sublim este dispoziția luată pentru înființarea bibliotecilor parohiale, ideea cea mai fericită, căci aceste biblioteci se pot considera cu tot dreptul ca o a doua școală pentru popor, o școală pe care o va cerceta de bunăvoie și pe care, dacă se va deda cu timpul, o va privi ca un ce indispensabil; căci cetitul este un nutriment al minții, întocmai precum sunt alimentele nutrimentul pentru existența corpului nostru. Sufletul vrea ca și corpul să fie nutrit, deși sub o formă cu totul diferită și dacă nu se poate sătura prin cetit, își caută subzistența prin afaceri și conversațiuni. Sufletele lăncezite sunt de comun acelea, care nu se nutresc cu nimica, din contra, tărie și putere vom observa la acela, care se exercită cu cetitul de cărți bune.

Și fiindcă aceste biblioteci parohiale se înființează acum, să ne ocupăm puțin cu ele și să vedem, cum vor trebui ele să fie menajate, ca să corespundă menirei lor sublime. O bibliotecă bună fondată cu multă sârguință, e cel mai frumos monument ce-l putem lăsa ca moștenire după noi, dacă cărțile sunt alese cu gust și într'un mod folositor religiei și patriei.

O bibliotecă bună este pentru suflet o masă boierească, de pe care poate gusta omul cu apetit din geniul scriitorilor buni. Științele frumoase sunt însă pentru minte numai delicatese, iar științele înalte sunt bucate pline de putere și de suc nutritor; de aceea, dacă dorim să îndestulăm deodată sufletul și mintea, facem foarte bine, dacă cetim variat cărți ce ne învelesc cu cărți ce ne dau materie de gândit. Omul cel numai adânc cugetător de regulă nu este amabil, el este un caracter mai mult închis, iar omul cel numai amabil, e comun, spiritualmente sec. Trebuie deci, să îmbinăm cele plăcute cu cele folositoare, cum ne sfătuște și Apostolul când zice: *„tot ce e plăcut, tot ce e folositor și gloriôs, aceasta să ocupe cugetele voastre“*.

Științele au început să facă progrese mari numai de când s'au înființat bibliotecile publice. Până atunci oamenii învățați erau o raritate, abia ici-colea se putea auzi de câte unul, resfirat prin anumite țări ale continentului, mulțimea mare a omenirii era incultă; azi se pot

întâlni pretutindeni oameni bine instruiți și citiți, cari vorbesc cu multă cunoștință și sârguință, ceea ce înseamnă, că și științele ca și ploua cea aducătoare de mană, pe atunci erau dusă numai de vânturi viforoase ce mânau nourii cu ploua binefăcătoare numai în unele ținuturi; astăzi însă o roaună generală și abundentă își revarsă stropii săi binefăcători pretutindeni.

Înțeleptul Paleotti însă ne atrage atențiunea asupra bibliotecilor când zice că: „Nu poate fi ceva mai bun dar nici ceva mai rău decât cartea; și când privesc asupra rafturilor încărcate cu diferite opuri, între care multe ce contrazic moralei și adevărului, atunci nu aflu ceva mai desonorator pentru mintea omenească ca astfel de biblioteci. De aceea o bibliotecă se poate asemăna foarte bine cu o farmacie, pe a cărei rafturi poți afla borcanul cu otrava cea mai mare lângă borcanul cu medicamentul cel mai excelent, și numai mâna celui espert poate să le atingă și să le distribue în mod folositor celor ce au lipsă de conținutul lor. Sau se poate asemăna și cu un strat cu plante folositoare dintr'o grădină, în care sau sămănat grăunțele cele mai curate și totuși resar printre plantele cele nobile și buruiene și iarăși numai grădinarul cel isteț va trebui să vină să deosebească pe cea bună de cea rea. Așa și cu bibliotecă, adescori unul și acelaș op conține de multe ori adevărurile cele mai mari și rătăcirile cele mai regretabile —, a ști să le recunoști: iată aceasta este arta celui înțelept!“

De aceea la înființarea bibliotecilor parohiale să fim cu cea mai mare precauțiune, ca pe rafturile lor să ajungă numai cărți de acelea, care să nu poată fi greșit înțelese, căci astăzi ca niciodată se scrie și tipărește foarte mult, dar și cu foarte multe tendințe. Preoții să fie cu mare atențiune la ceea ce primesc în bibliotecile parohiale, dar cu deosebire la ceea ce dau poporului spre cetire. Căci nu e nimic pe lume ce nu s'ar putea prezenta omului sub două puncte de vedere diverse. Abuzurile stau totdeauna alături de lucrurile cele mai bune. Înțelepciunea constă într'acea, ca să reținem ceea ce prezintă cele mai puține obstacole, căci evitarea tuturor obstacolelor este o imposibilitate, fiindcă le aflăm pretutindenea. În acest scop sunt apoi bibliotecile cele bune, ele sunt un izvor imens de sfaturi și învățături, de îndemnări sigure atunci, când nu ne putem sprijini numai pe puterile noastre proprii. Ele sunt ca medicamentul care ajută să aline durerea și să vindece răul. Și poporul nostru dela fire înclină a crede mai mult celor ce citește, decât celor ce aude!

Creștinismul ca factor social.

de preotul: **Cuzman Lăpădat.**
(Continuare).

Învățătura dată de Mântuitorul, este de un ordin moral așa de înalt, încât nici înainte și nici după El, nu s'a ivit măcar un siugur om, care să fi dat o învățatură mai perfectă și corespunzătoare în toate privințele ca învățătura creștină dată de însuși Fiul lui Dumnezeu.

Cu ce am putea înlocui sau ce s'ar alege de noi, dacă nu am avea învățătura aceea, care îți aduce aminte de un stăpânitor mai mare căruia în momente de bucurie să-i mulțumești, iar în dureri să-ți pui toată încrederea în El?

Marele pedagog Pestalozzi a suferit mult în viață. Când soția lui murise și se afla în coșciug în Iverdon, Pestalozzi se apropie de coșciug și începu a vorbi cu ea ca și cum ar fi fost vie. Îi vorbea de viața trăită împreună și când ajunse să pomenească de zilele când toți îi ocoleau iar boala și sărăcia le pricinuiau mari dureri, — Pestalozzi întrebă pe răposata lui soție: ce ne-a dat putere, mie și ție, în zilele de durere ca să nu asvârlim încrederea noastră? Punând întrebarea aceasta, luă o Biblie, o puse pe pieptul soției sale și zise: din izvorul acesta am scos tu și eu curaj și pace.¹⁾

Oare cu ce cuvinte de mângâiere ar putea știința sau filosofia profană — punctul de razim al necredincioșilor — să aline durerile unei mame, căreia i-a murit de exemplu fiul, unica speranță la bătrânețe? Cu nimic! Și atunci vine religionea creștină și o mângâie, o întărește și-i spune, că fiul ei a trecut din această vale a plângerii într'o lume mai bună, mai fericită, unde nu este durere și suspinare, unde va merge și ea când bunul Dumnezeu o va chema. În astfel de împrejurări, singură religionea creștină este aceea, care ne face să uităm durerile și să suportăm toate necazurile ce vin asupra noastră.

Toți cari suferă, să citească Evangheliile și vor găsi mângâierea, toți cari vor și pot să se gândească asupra evangheliilor vor învăța jertfrea de sine; cei cari voesc binele pot să le întrebe și vor găsi tema fiecărei virtuți. Cei desnădajduiți vor găsi în ele mântuirea și toți cugetătorii, cari le vor cerceta în inima dreaptă și curată, vor fi învinși de înțelepciunea dumnezească, care ne învață taina Dumnezeirii, arătându-ne ticăloșia omenească și mijlocul de a o înlătura.²⁾

Este interesant faptul, că și cei mai mari necredincioși, cari până ieri huliau pe Dumnezeu, în fața morții simțesc o părere de rău pentru păcatele lor, cu lacrimi în ochi se pocăiesc și cu o trăsătură de creion nimicesc tot ce până atunci au învățat și scris, căci este o însușire naturală sădită în inima omului credința în Dumnezeu și nemurirea sufletului.

Schopenhauer, fala necredincioșilor, cuprins de durerile morții exclamă: „Dumnezeul meu, Dumnezeu! meu“, iar medicului care-l întrebăse că oare și în sistemul lui filosofic și ateu are loc și Dumnezeu i-a răspuns: „În boala mea la nimic nu-mi folosește sistemul meu ateistic.“

Când liber cugetătorul și omul de stat Malsherbes plângând înștiința pe regele său Ludovic al XVI., despre osândirea lui, regele în loc să se întristeze și să-și piardă curajul, liniștit îi răspunde următoarele: „Nu plânge, ne vom vedea iarăși într'o lume mai bună“.

Asemenea și el (Malsherbes), fiind mai târziu osândit la moarte, a lăsat ca ultimă dorință, unui nepot al său, că dacă va avea copii să-i crească creștini, că nu este mai bun ca aceasta.³⁾

Omul trece prin nenumărate nenorociri, înfruntă multe și ce s'ar alege de noi, când ajungând în astfel de împrejurări, cari ne par de neînțeles și greu de învins am asculta de filosoful care zice, că oamenii mai bine ar face să se sinucidă.

Religiunea creștină însă nu învață în felul acesta. Ea nu ne învață să ne revoltăm contra Ziditorului nostru, contra societății și să recurgem la ultima armă a lașității, a ne sinucide, ci zice: „Cine a răbdat până în sfârșit, acela va fi măntuit“⁴⁾ Ea ne recomandă răbdarea, căci nenorocirile cari vin vor trece, le vom învinge, căci deasupra noastră este mâna ocrotitoare a Înaltului Creator, care nu lasă pe ai Săi pierzării.

Cât de important rol are religionea creștină în educație, cred de potrivit a aminti următoarele: o statistică făcută, mai de mult, la Paris dovedește că dintre 100 de copii din închisorile de corecțiune, 87 au fost crescuți fără religione.⁵⁾

Foarte mișcătoare și instructive sunt în privința aceasta cuvintele unui bandit, care urcându-se pe locul pierzării a exclamat: „Dacă eu aș fi crezut în Dumnezeu, n'aș fi făcut niciodată ceace am făcut“, precum și ale unui tânăr, Nagher, care când a fost osândit la închisoare pe 15 ani a zis: „Iert pe judecători: hotărârea lor este dreaptă, iert pe jandarmi: ei și-au făcut datoria; dar, în această incintă, este un om, pe care nu-l iert; acel om, iată-l: este tata. El m'a crescut fără religione.“⁶⁾

În inima acestor părinți nu s'au sălășluit cuvintele Mântuitorului, blândețea și bunătatea cu care îi îndeamnă: „Lăsați copiii și nu-i opriți a veni la mine, căci împărăția cerurilor este a unor ca aceștia“,⁷⁾ precum nici teama de osândă care este dată aceluia, cari vor fi sminteală copiilor lor. „...cine va fi sminteală umnia din acești mici cari cred în mine, mai de folos îi este să se atârne de gâtul lui o piatră de moară și să fie afundat în adâncul mării“.⁸⁾

Religiunea creștină învață că copii trebuie tubiti, îndemnați la ascultare și supunere, a cunoaște frica de Dumnezeu și a săvârși lucruri plăcute lui Dumnezeu și oamenilor.

Ce să mai vorbim de mulțimea copiilor vagabonzi, candidații de mâine ai ocnelor și pușcărilor, din Rusia sovietică, unde religionea este persecutată și educația și instrucția în spirit religios este socotită ca crimă și este pedepsită în modul cel mai barbar.

Urmările dezastruoase, rezultate din prigonirea religiei creștine, pe timpul revoluției franceze, a dat de gândit aceluia cari nesocotiau Evanghelia și nu a trecut mult timp ca bisericile să fie din nou deschise. Să nădăjduim că și Rusia sovietică de azi își va recunoaște greșala, fie în timp mai lung sau mai scurt; va înceta cu nebulia de a propaga ateismul, care duce la demoralizarea societății și destrămarea statului, pentru că religionea numai folositoare poate să fie, dar nicidecum dăunătoare.

3) Citat după Pr. Nedelea Georgescu: „Este folositoare religia creștină?“ Bibl. p. toți Nr. 753 pag. 30 și 40.

4) Mateiu XXIV. 13

5) Citat după Pr. Nedelea Georgescu: Este folositoare religia creștină? „Bibl. p. toți“ Nr. 753 pag. 23.

6) Citat după Pr. Nedelea Georgescu op. c. pag. 24.

7) Mateiu XIX. 14.

8) Mateiu XVIII. 6.

1) O mie de pilde de Dr. Grigorie Gh. Comșa. Arad, 1929 pagina 24.

2) Didon: Iesus Christos. Introducere pag. XXX.

„Viața și opera lui Ioan Popovici-Bănățeanu“

de prof. Traian Topliceanu, Caransebeș, 1930.

D. prof. Topliceanu și-a luat greaua însărcinare de a da „o lucrare de sinteză sau o monografie a tuturor mișcărilor culturale ce au frământat sau au pornit din Banat“ (pag. 7).

Era și timpul, căci bogăți în evenimente de ordin cultural și literar, am fost lipsiți, până acum, de istoricul literar care să curețe colbul uitării de pe bucoavnele — lume de idei — din raftul bănățean al literaturii române. Și istoricul literar care ne lipsea nouă s'a ivit: e unul dintre ai noștri. E unul care, deși tânăr, are cutezanța să se prindă de o operă așa de vastă cum e istoria gândirii bănățene. A îndrăznit și va reuși. Despre asta suntem siguri. (Scepticilor le recomandăm o colecție din „Semnicul“ spre a se convinge.)

Și prima lucrare a d-lui prof. Topliceanu, căci despre d-sa este vorba, este „Viața și opera lui Ioan Popovici-Bănățeanu“, nenorocitul scriitor bănățean, mort de tuberculoză la vârsta când alții abia încep să scrie. Povestindu-ne viața lui Niță Popovici, Dl Topliceanu, are posibilitatea să-și desvăluie calitățile d-sale stilistice. Duios când vrea, sobru când trebuie, se ricingă la perfecțiune atunci când vrea să ne convingă. Viața lui Popovici Bănățeanu, deși e presărătă cu date și ani, totuși nu are aspectul unei cărți didactice, căci este încălzită de suflul dragostei și înțelegerii pe care o are d-sa pentru nenorocitul tânăr logojan, cu ochi albaștri.

Opera lui Ion Popovici Bănățeanu o studiază cu o răbdare de miniaturist. Relevă activitatea lui Popovici la „Tribuna“, lucru pe care Titu Maiorescu în ale sale „Critice“ nu-l face. Dă o bibliografie completă a operelor rămase dela Popovici, pentru a-și putea rezerva 25 de pagini dela sfârșitul lucrării analizării poeziilor și prozei poetului bănățean. Aci ne dă dovadă Dl prof. Topliceanu, de alese calități de critic literar. Recunoaște și d-sa că I. Popovici-Bănățeanu a fost mult influențat de Eminescu, dar, „pentru a ilustra nota originală introdusă în poezia lui“ citează în întregime poezia „Lângă tine...“, comparându-o cu „Mortua est“ a lui Eminescu, din care este inspirată.

Trage apoi concluzia:

Cetind poezia „Lângă tine...“ avem impresia că chiar accentele de vehementă revoltă sunt învaluite într-o duioasă gamă de tonuri sfoase. Aceasta caracterizează întreaga activitate a lui Eminescu, al cărui temperament în momente de contemplație practică a rostului vieții pe pământ, se contopește cu clocoțetele sbuciumului său sufletesc, încercând o descătușare a ființei intime ce se ascunde după fiecare chip de om“.

Fără comentarii!

Și acest pasagiu nu e unic. Din potrivă. Tot aci, Dl Topliceanu, ne dă formula poeziei lui I. Popovici-Bănățeanu: *moarte, pribegie și iubire de mamă*.

După ce termină cu analiza poeziei trece la proză. Nu-ni permite spațiul să mai citez, trebuind să mă mulțumesc cu simpla constatare că paginile scrise despre proza lui I. Popovici-Bănățeanu sunt, din punct de vedere al analizei literare, unica și ar trebui să figureze, pentru înțelegerea operei lui I. Popovici, în ori ce carte de „limba română“, făcută pentru uzul școlărilor.

La sfârșit lucrarea are un „Aduș“ care conține 5 poezii și o scrisoare a poetului către T. Maiorescu.

Recomandăm cu căldură această lucrare, atenției cetitorilor de lucruri frumoase, fiind vorba de cea mai simpatică figură a literaturii noastre bănățene.

Pompiliu Tomici

Congres misionar.

Al treilea Congres general al Misionarilor din Tară va avea loc în Cernăuți, în zilele de 27—30 Septembrie 1930, cu următorul

Program.

Sâmbătă 27 Septembrie: Sosirea în Cernăuți a congresiștilor și găzduirea lor în Internatul Seminarului Clerical.

La orele 7 seara: Sf. priveghiere în capela seminarială.

Duminică 28 Septembrie: oarele 9 dimineața. Liturghie arhierescă, oficiată în Biserica catedrală de I. P. S. Mitropolit Nectarie, asistat de congresiști.

Va urma apoi o doxologie cu un cuvânt de binecuvântare, rostit de I. P. S. Sa.

Corul mitropolitan va executa cântările liturgice și un concert religios.

La oarele 12 din zi ședința I. Deschiderea congresului în sala sinodală, de către I. P. S. Mitropolit Nectarie al Bucovinei.

Va urma formarea biroului, salutul autorităților locale, expedierea telegramelor de rigoare.

1 și 1/2: Vizitarea reședinței mitropolitane.

2. Masa comună în palatul mitropolitan.

4. Vecernia în biserica catedrală.

5 și 1/2: Catehizația dominicală cu adulți în aula liceului real.

6 și 1/2: Ședința II. a) Referatul Secției culturale Cernăuți b) Referatele diferitelor comisii alese de Congresul din Chișinău.

Proiect de statut pentru congresele misionarilor ortodoxi din Tară (Dr Tarangul).

9 și 1/2: Seara. Cina comună.

Luni 29 Septembrie: Oarele 7 1/2 a. m. Sf. Liturghie în capela mitropolitană și predica rostită de predicatorul catedral *Oltavian Sorocean*.

9. Ceai comun.

10. Ședința III. Referatul și discuția asupra subiectului: „Organizarea carității creștine în organismul Bisericii ort. rom.“

1. Vizitarea facultății teologice și masă comună.

3 și 1/2 p. m. Vizitarea școlii cantonale, de pictură, a Internatului „Mitropolitul Vladimir“ și a Internatului Mitropolit Nectarie precum și a fabricii de lumini.

5. p. m. Ședința IV. Referatul și discuția asupra subiectului „Valoarea misionară a s. Mărturisiri. Educația poporului pentru săvârșirea ei.“

Ședința intimă: Discuții contradictorii între preoții misionari cu subiectul practic. „Sf. Tradițiune ca izvor al credinței.“

9. Seara. Cina comună.

Marți 30 Septembrie oarele 7 dimineața.

Plecarea cu autocamioanele la Sf. Mănăstire Putna.

10. Parastas la mormântul lui Ștefan cel Mare și conferința ținută de Starețul sf. Mănăstiri, I. P. S. Sa arhimandritul mitrofor Grigorie Volcinschi, care va vorbi despre istoricul și odoarele acestei Mănăstiri.

12. Curs biblic cu membrii grupării „Oastea Domnului din județul Rădăuți demonstrarea misionarismului laic.

1. Masă comună.

2. Plecarea la Suceava.

5. Pelerinaj la s. s. moaște ale s. s. Ion cel Nou, acatist.

6. Ceai comun. Inchiderea congresului.

ȘTIRI

Portretul M. S. Regelui se va distribui oficial. Mareșalul Curții regale a făcut cunoscut tuturor ministerelor, că dorința M. S. Regelui este, ca autoritățile să nu cumpere portretul Său, căci acest portret se va lucra în atelierele unuia din ministere și se va distribui oficial.

Stemele s'au fixat prin lege pentru Mitropoliile Bucovinei și Basarabiei, precum și pentru Episcopii Constanței, Hotinului și a Orăzii-mari.

Restaurarea bisericii Golia din Iași. Ministerul Armatei a solicitat la Mitropolia Moldovei o biserică aflătoare în centrul orașului, spre a servi ca biserică militară. După mai multe consultări, atenția autorităților militare s'a oprit asupra bisericii Golia. Această biserică, una din cele mai vechi și frumoase clădiri bisericesti din Iași, în urma neîngrijirii în care a fost lăsată în lipsă de fonduri, e aproape distrusă. În caz de admitere a cererii Ministerului, acesta ar proceda imediat la facerea reparațiilor necesare astfel, ca biserica să poată fi iar pusă la dispoziția credincioșilor.

CONCURSE.

În baza decisului Venerabilului Consiliu Eparhial ort. rom. al Caransebeșului ddo 14 Ianuarie 1930, sub Nr. 1 B. ex 1930, se escrie concurs pentru întregirea postului de paroh la parohia de clasa II din comuna Ciuchici (Protopresbiteratul Bisericii-albe) rămasă vacantă după răposatul preot George Linția, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“, cu următoarele emolumente:

1. Sesiunea parohială, constătătoare din 32 jugh. pământ arător.
2. Un intravilan de 320 st. □.
3. Birul și stola uzitată.
4. În lipsă de casă parohială, alesul se va îngriji singur de locuință.
5. Viitorul paroh va suporta toate sarcinile publice după dotațiunea sa.
6. Recurenții din alte Eparhii, fără binecuvântarea P. S. S. Episcopului nostru diecezan, nu pot fi luați în lista candidaților.

Recursele au a se înainta oficiului protopresbiteral concernent, adresate însă consiliului parohial. Recurenții se vor prezenta, cu aprobarea Prea Onoratului Oficiu protopresbiteral, în vre-o Duminecă sau Sărbătoare, în Sfânta Biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și oratorie bisericească.

Ciuchici, din ședința consiliului parohial, ținută la 11 Mai 1930.

Traian Simu

paroh, președinte.

3—3

Sofronie Potocian

notar.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral tractual.

Sasca-montană, la 16 Mai 1930.

Ioan Gropșian

admn. protopresbit.

Pentru îndeplinirea postului de paroh la parohia de clasa III. Giurgiova protopresbiteratul Oraviței se

dublică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“, pe lângă următoarele Emolumente

1. Sesiune parohială constătătoare din 64 jughere.
2. Două intravilane de 400 stj. □.
3. Birul parohial.
4. Ștola uzitată.
5. Casa parohială cu supraedificatele necesare și grădină.
6. Dările după pământul ce-l folosește, cad în sarcina alesului preot.

Recurenții sunt poștiți a se prezenta cu prealabila încuviințare a protopresbiterului tractual în vre-o Duminecă sau sărbătoare în sfânta biserică din Giurgiova, spre a-și arăta dexteritatea în tipic, cântare și serviciu, dar nici decum în ziua de alegere.

Giurgiova din ședința Consiliului parohial, ținută la 9 Martie 1930.

Preot Petru Bernaz

președinte

3—3

Miron Ghita

notar

În conțelegere cu mine *Virgil Musta* protopresbiter.

**

Se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. din Sichevița (protopresb. Bisericii-albe), cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“ cu următoarele

Emolumente

1. Sesiune parohială constătătoare din 28 jugh. și 718 stj. □.
2. Locuință în natură cu supraedificatele necesare.
3. Stola și birul uzitat.
4. Dările după sesiunea parohială le va solvi alesul preot.

Recurenții sunt invitați a-și înainta cererile de concurs Prea On. Oficiu protopresbiteral în Sasca-montană, adresate Consiliului parohial din comuna Sichevița.

Recurenții sunt poștiți a se prezenta, — cu prealabila încuviințare a Oficiului protopresbiteral — în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a-și arăta dexteritatea în oratorie, cant și tipic bisericesc.

Sichevița, din ședința Consiliului parohial, ținută la 22 Decembre 1929.

3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Licitațiune minuendă.

În baza încuviințării Ven. Consiliu eparhial ddo 10 Iulie Nr. 4091 ex 1930, prin aceasta se escrie licitațiune minuendă, — pentru facerea unui gard de fier pe fundament de piatră necioplită și beton și cu stâlpi de cărămidă, dublu presată, la cimiteriul bisericii ort. rom. din Gâmboca paralel cu șoseaua națională — pe ziua de 27 Iulie a. c. oarele 4 p. m.

Materialul necesar se furnizează de comuna bisericească.

Prețul de strigare pentru întreaga lucrare de lăcătușerie și zidărie Lei 54.646.

Licitanții sunt deobligați să depună 10% vadiu din prețul de esclamare de mai sus în numerar, sau hârtii de valoare.

Construirea trebuie terminată până la 15 Sept. a. c.

Plata se face în 3 rate; rata I. la începerea lucrărilor, rata II. la terminarea lucrărilor, rata III. la preluare, întrucât lucrările vor fi neescepționate la colaudare.

Contractul încheiat devine obligator pentru întreprinzător imediat, iar pentru comuna bisericască numai după aprobarea Ven. Consiliu eparhial.

Spese și cheltuieli de drum, comuna bisericască nu rebonifică nimănui.

Comuna bisericască va încredința lucrările acelu întreprinzător, în care are mai multă încredere, fără considerare la suma oferită.

Glimboca, la 12 Iulie 1930.

G. Frățilă

președinte.

M. Balan

not. cons par.

*
* *
*

În baza încuviințării Venerabilului Consiliu eparhial Nr. 3173 E. ex 1930, prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru acoperirea de nou a turnului bisericii cu pleu, cruce aurită și prevedere cu parafulger, pe ziua de 27 Iulie a. c. la 4 ore p. m.

Prețul de esclamare e 37 000 Lei.

Licitanții sunt obligați a depune 10% vadiu din prețul de esclamare în bani gata.

Contractul încheiat devine obligatoriu pentru întreprinzător imediat, iar pentru comuna bisericască, numai după aprobarea din partea Venerabilului Consiliu eparhial.

Spese de drum nu se rebonifică.

Comuna bisericască va încredința lucrările acelu întreprinzător, în care are mai multă încredere.

Devizul se poate vedea la oficiul parohial ort. rom. din Silha în orice zi.

Silha, 13 Iulie 1930.

Constantin Pleșu

notar.

Isaia Popoviciu

preș. cons. parohial.

Judecătoria mixtă Caransebeș.

Nr. 3102/1930.

Publicațiune.

Judecătoria mixtă Caransebeș aduce la cunoștință generală că la cererea lui Maidan Constantin domiciliat în Brebul a pornit procedură pentru anularea următorului document despre care se afirmă că s'ar fi pierdut: Libelul de depunere pe numele petentului de către Banca Poporală Institut de Credit și Economii Societate pe Acții în Caransebeș sub No. 1719 cartea III pag. 263.

Instanța invită pe posesorul documentului amintit, ca în termen de un an dela inserarea a treia a publicațiunii în „Foaia Diecezană” din Caransebeș și „Buletinul Justiției” din Cluj să prezinte documentul la instanța, pentru că în caz contrar instanța îl va declara nul, dacă petiționarul va cere aceasta din nou și termenul mai sus arătat va fi expirat.

Caransebeș, la 14 Iunie 1930.

ss. **Leon Pető** m. p.

judecător

3-3

ss. **Ioan Ianoșiu** m. p.

greșier

Pentru conformitate: ss. **I. Groza**

(L. S.)

p. greșier

Proprietatea Consiliului eparhiei ort. rom a Caransebeșului.

VILA DOBOȘAN

din Băile Erculane

Otel cu bun renume, aproape de centru. — Apaduct lumină electrică, serviciu prompt, prețuri moderate. Regiune romantică de o frumusețe rară. — Vila stă oaspeților la dispoziție începând cu 1 Mai până la sfârșitul lui Octomvrie. — Informațiuni dă:

Administrația „Vilei Doboșan” în Băile Erculane.

Iosif Schaub

Tinichigiu de lux și de zidiri, se angajează la tot felul de lucrări și anume: facerea de turnuri noi, de cruci noi precum și aurirea lor, facerea acoperișurilor noi, facerea parafulgerilor după regulile tehnice; vopsirea turnurilor, acoperișurilor cu farba „Bessemmer”, cea mai bună farbă, ce apără
7
contra ruginei.

Adresa: Lugoj, Str. Nedelco 35.

Aviz!

Atelierul de pictură *E. Popoviciu*, pictează biserici; spală biserici vechi pictate; pictează steaguri; prăznicare, cruci de peatră, ori și ceicoane sfinte.

E. Popoviciu, atelier de pictură
Timișoara, Str. Buziașului Nr. 6

3-3